

St Bartholomeus Kerk

Place Saint-Barthélemy, Liège

Van maandag tot zaterdag van 10 tot 12 uur en van 14 tot 17 uur

Zondag van 14 tot 17 uur

Missen:

Van dinsdag tot zaterdag om 18 uur

Zondag om 9 uur 30

Geschiedkundig overzicht

Gesticht tijdens de regering van de Prins Bisschop Balderic (1008-1018), opvolger van Notger. De stichter was Godescalc de Morialmé, grootproost van de St Lambertus kathedraal. De oude collegiale kerk van St Bartholomeus is een kostbare, indrukwekkende getuige van de Romaanse bouwkunst in Rijn-maaslandse stijl. Gebouwd buiten de stadsmuren, volgens een primitief plan in de vorm van een Latijns kruis, heeft zij verschillende werkperiodes gekend.

Het Oostelijke koor met plat dak dateert van het einde van de XIe eeuw. De kruisbeuk en de drie beuken werden er aan toegevoegd in het begin van de XIIe eeuw. De massieve voorbouw of westbouw, werd tenslotte rond 1170-1185 afgewerkt. Gerestaureerd in de XIV en de XVIe eeuw, werd de kerk gemoderniseerd in de XVIIIe eeuw. Na een omvorming van het koor (rond 1706) heeft men twee zijbeuken bijgebouwd (1735-1748) en daarna een monumentale hoofdingang in de voorbouw uitgehakt, om de oorspronkelijke zijopeningen te vervangen. Van binnen werd het gebouw gewelfd en volledig bekleed met pleisterkalk en geschilderde versieringen. Na de opheffing van het collegiale kapittel (1797) werd de St Bartholomeus kerk gebruikt als militair magazijn en in 1804 werd ze opnieuw een parochiekerk. Haar patrimonium werd toen verrijkt met de merkwaardige doopvont van "Notre-Dame-aux-Fonts" (bekend als een van de zeven pronkwerken van België, wordt zij in een afzonderlijke folder besproken). De kerk werd toen ook nog verrijkt met het klokkenspel van de Abdij van Val- St-Lambert en met verschillende beelden afkomstig van de parochiekerk St Thomas, die vernield werd in het begin van de XIXe eeuw.

De kerk heeft belangrijke restauratiewerken ondergaan in de jaren 1999 tot 2006.

Wat is er te bezichtigen in de kerk van St-Bartholomeus

Buitenzicht

De **buitenmuren** van **het transept** en van de **centrale beuk**, in zandsteen-steen-kool, hebben hun versiering bewaard met Lombardische stroken die zo kenschetsend zijn voor de Romaanse bouwkunst in de Maasstreek. Deze verticale stroken met uitsprong, die afwisselen met openingen in volledige boogvorm, zijn aan het bovenste gedeelte verenigd door een fries van bogenrijen die onder de kroonlijst doorloopt.

Het **Westers voorgebouw**, ook in zandsteen, enig exemplaar van de Maaslandse Romaanse stijl uit de XIIe eeuw, is een rechthoekig parallellepipedum van 22 meter hoog, 28 meter lang en 12 meter diep. Zijn voorgevels zijn verdeeld in drie stroken, versierd met Lombardische stroken en met blinde bogen steunend op fijne zuiltjes in kalksteen. Deze massieve bouw dient als steunpunt voor de **twee bijna vierkante torens**, met twee verdiepingen met dubbele openingen en nogmaals versierd met Lombardische bogenrijen. De driehoekige frontons van het bovenste gedeelte en de daken met vier ruitvormige zijden zijn in dezelfde trant als de kroonlijsten van verschillende Rijnlandse kerken zoals de abdijkerk van Maria Laach, de collegiale kerk van de H.Apostelen in Keulen.

Binnen in de kerk

De **Westbouw** die plaats bood aan het westerkoor heeft zijn twee zijtribunes bewaard, open op het enorme volume van de middenbeuk. Die zijtribunes hebben elegante arcaden gescheiden door zuiltjes met gebeeldhouwde kapitelen.

In het monumentale koor staat het hoofdaltaar (zie foto) besteld door de provoost van de collegiale kerk, Mathias-Joseph de Clercx d'Aigremont (1704-1721), versierd met het schilderij die de marteling Sint Bartholomeus weergeeft, werk van Englebert Fissen (1655-1733)

In de ruimte van de vijf beuken heeft men de voornaamste kunstwerken van het patrimonium van de Sint Bartholomeus kerk verzameld.

Men bewondert er de **Verheerlijking van het H. Kruis** (in de rechterarm van het transept), werk van de meest talentvolle Luikse schilder van de XVIIe eeuw, Bertholet van Flemal (1614-1675), uitgevoerd voor de kerk van de Kruisheren. Daar tegenover, in de linkerarm van het transept, een **Kruisiging**, van 1684, uitgevoerd door Englebert Fissen voor het hoofdaltaar van de Sint Magdalena-kerk en nu aanzien, niet alleen als het meesterstuk van deze zeer productieve Luikenaar, maar zelfs als het meesterstuk van gans de Luikse schilderkunst van de XVII de eeuw.

Vier grote schilderijen die de bijzonderste feiten van de jeugd van Christus weergeven (**Aanbidding van de Herders**, **Aanbidding van de Koningen**, de **Vlucht naar Egypte** en **Jezus te midden van de Leeraars**) werden verwijderd uit de catalogoog van Walther Damery (1614-1678) en toegeschreven aan het Spaans-Italiaans kunstmilieu. Op het enige oude altaar, tegenwoordig zichtbaar in de rechter buitenbeuk, bevindt zich het **Laatste Avondmaal** (1708) van Theodoor-Edmond Plumier (1671 1733).

De beelden uit hout, bedekt met verf wit marmer nabootsend, laten toe de werken van de Luikse kunstschoon van de XVIIIe eeuw te waarderen. Men bewondert er de **H. Bartholomeus, en de heilige Ermelinde**, diverse werken van Renier Panhay de Rendeux (1684-1744) de **Maagd met het Kind** (1733), **H. Thomas** en **H Rochus**. De **H. Jan de Doper** toegeschreven aan Guillaume Evrard (1709-1793) alsook de **Engel Bewaarder** van Antoine-Pierre Franck (1723-1796)

In de rechter zijbeuk ziet men de apocalyptische Maagd van P.N.Radino, (XIXe eeuw) verdeelster van genaden omgeven door een stralenkrans. De restauratie is toegewezen aan Serge Creuz (1990)

Het huidige orgel ingehuldigd op 7 januari 1852 is het werk van fabrikant Merklin & Schütze. Dit monumentale orgel is het oudste romantiek instrument van België, het omvat 37 registers zijn verdeeld over drie manualen en een pedaal. De orgelkast is het werk van de beeldhouwer P.N.Radino.

Aan de zijmuren van het koor en achteraan in de zijbeuken ziet men panelen (fruitbomenhout) die het leven van de heilige Bruno voorstellen. Ze zijn toegekend aan de Luikse beeldhouwer G. van der Planck(1692-1750) naar tekeningen van de kunstenaar Daniel Lesueur (1616-1655).Deze vier panelen zijn afkomstig van de oude St.Antoniuserkerk en oorspronkelijk van de oude Karthuiserkerk (depot van het Museum van Religieuze en Mosaanse Kunst –MARAM)

Aan het gewelf van het koor is er een Godslamp opgehangen (kaarsluster)Luikse goudsmederij (zilver ca.1743, depot van de " Trésor de la Cathédrale de Liège").